

Nederlandse burgers en militairen werden in de Tweede Wereldoorlog in Zuidoost Azië door de Japanners geïnterneerd in kampen. Enkele van deze kampen waren alleen voor krijgsgevangenen, andere hadden zowel burgerlijke als militaire geïnterneerden en weer anderen waren exclusief bestemd voor burgers. In veel van deze kampen begonnen de scouts met ondergrondse bijeenkomsten. Militairen in de werkkampen langs de Birmaspoortlijn en in kampen in Nederlands Indië richtten stammen op en in de burgerkampen begonnen scoutingvrijwilligers met het organiseren van activiteiten voor de daar aanwezige kinderen.

Ambarawa 6, Midden Java

Ambarawa is een plaats op Midden-Java ten zuiden van Semarang. Er bevonden zich diverse kampen; 6,7,8 en 9. Kamp 6 was ondergebracht in de officierswoningen van een oud KNIL-kampement direct ten westen van Fort Willem I. Kamp 6 was een vrouwenkamp omheind door bamboevlechtwerk met prikkeldraad en werd bewaakt door Japanse soldaten. Iedereen had slechts vijftig centimeter breedte om te slapen. Je moest je slaapplek goed verdedigen, maar dit viel niet mee want iedereen vocht om een plek. Het was er ieder voor zich. Iedereen moest wisselende corveediensten doen onder leiding van Nederlandse vrouwen. Dagelijks was er het appèl waarbij iedereen zich moest verzamelen op de binnenplaats om geteld te worden en voortdurend diep te buigen voor de Japanners. Er werd veel honger geleden in het kamp. 's Morgens werd er met houten karren stijfselpap gehaald, het ontbijt voor iedereen. Af en toe was er een stukje brood, waar de hele week mee moest worden gedaan, een eierdopje suiker, wat rijst en mais – vermalen met alle insecten die in de opslagruimte te vinden waren, met geluk een stukje groente en in zeer uitzonderlijke gevallen een beetje vlees. En 's avonds kreeg men blubberpap met de substantie van behangstijfsel.

Marie-Louise Cuijpers, die ten tijde van de Japanse capitulatie 6 jaar oud was, herinnert zich 'dat mensen muizen vingen en die vervolgens opaten'. Zijzelf ging wel eens midden in de nacht onder een kanarieboom staan in de, meestal ijdele, hoop dat daar een vrucht uit zou vallen.

Scouting

Corry (Keesje) Wijnia startte begin 1942 als Akela met een welpenhorde. Voor de oorlog was ze in Djokjakarta al Akela bij groep 4. **Teun Mellema** die in voor de oorlog welp bij haar was, werd assistent welpenleider. De horde werd de O.K. Club genoemd en had steeds een andere plaats om samen te komen om geen argwaan te wekken. Er werd veel gezongen. Er waren 2 clubs; een van 8-12

jaar en een van 12-14 jaar. De welpen werden niet geïnstalleerd in het kamp, dat was te gevaarlijk. De jongens van 10-12 werden 8 maanden voor het einde van de oorlog weggevoerd naar jongenskamp 8 in Ambarawa. Akela Wijnia spreekt over de laatste bijeenkomst op 16 september 1944 van de OK club in haar dagboek. Ze schrijft de namen van de jongens die weg moeten op. In totaal werden die dag 128 jongens, 15 mannen en 17 nonnen verplaatst. Ook haar assistent welpenleider Teun moest mee. Eén van de jongens is overleden door ziekte en een door extremistisch geweld. De overige jongens zijn na de capitulatie weer teruggekomen bij hun moeder. De activiteiten met de jongere jongens gaan door, nu onder de naam Welperij. Half januari worden ook de andere jongens weggevoerd van het kamp. Ze vertrekken op 16 januari 1945, 8 maand voor het eind van de oorlog, naar Ambarawa 7 met 85 jongens en oude mannen.

Wijna schreef een dagboek tijdens haar verblijf. Dit is opgenomen in het boek *'Wij weten van hoe, over jongenskampen in Ambarawa'*. Daarnaast heeft ze een bijdrage geleverd aan het boekje Achter Kawat en Gedek.

Scouts in dit kamp waren:

- Rob van Nieuwenhuizen groep 12 tot 14
- Bert Singelenberg groep 12 tot 14
- Jan Grasmeyer groep 12 tot 14
- Koos Strating groep 12 tot 14
- Leendert Buitelaar groep 12 tot 14
- Henk Deys groep 12 tot 14
- Lex van Noort groep 12 tot 14
- Ype Hangelbroek groep 12 tot 14
- Dirk Janszen groep 12 tot 14
- Tobias van Beek groep 12 tot 14
- Pieter van Gessel groep 12 tot 14
- Peter Wooninck groep 12 tot 14
- Jan Hofstee groep 12 tot 14
- Kees de Keijzer groep 12 tot 14
- Guus Romink groep 12 tot 14
- Frits Bijvoet groep 12 tot 14
- Douwe Heeringa groep 12 tot 14
- Henk Hangelbroek groep 12 tot 14
- Jan Tiemen de Vries groep 12 tot 14
- Cor Baars groep 12 tot 14
- Gerard Jan Dikstaal groep 10 tot 12

Meer informatie

[Achter-kawat-en-Gedek.pdf \(s-i-d.nl\)](#)

[Ambarawa 6 \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Ambarawa 8 \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[bol.com | Wij weten van hoe | 9789080985315 | Boeken](#)

[Charlotte Langeraar was kampkind op Java | Oorlogsverhalen | Verhalen over de oorlog](#)

[Hoe de Nederlanders werden 'bevrijd uit de jappenkampen' \(volkskrant.nl\)](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.